

Johan Leysen: ‘Ik wil vermijden dat ik een oordeel ga spelen’

Dit seizoen is Johan Leysen na een afwezigheid van vele jaren opnieuw op Vlaamse en Nederlandse podia te zien. Afgelopen najaar speelde hij de rol van Hirohito in *Wolfskers* van Guy Cassiers. In mei staat hij in de eerste grotezaalproductie van Kris Verdonck. De ene keer betekent dat werken met een oude rot in het vak, de andere keer met een relatieve nieuwkomer. In beide gevallen gaat het om spelen in een door technologie gedomineerde omgeving. Etcetera sprak met Johan Leysen over acteren vroeger en vandaag, in het Frans en in het Nederlands, voor het toneel en voor de film.

De plaats van afspraak met Johan Leysen is Thionville, een slaperig stadje tussen Luxemburg en Metz. Hij repeteert er in het plaatselijke Centre Dramatique aan een bewerking van Malcolm Lowry's *Under the Volcano*, in een regie van Laurent Gutmann. Leysen speelt de rol van de aan tequila en mezcal verslaafde Consul die de laatste dag van zijn leven beleeft. Er wordt tijdens de week gerepeteerd van 14 tot 23 uur. In het weekend is Leysen in Parijs, waar hij woont – net als de meeste andere leden van de cast en de productieploeg die aan het stuk werken.

De mens Johan Leysen ontmoette ik voor het eerst in 1989. Met de acteur maakte ik veel eerder kennis – al heb ik dat later pas beseft. In 1977 – ik was toen negen jaar oud – zag ik op televisie *Rubens, schilder en diplomaat*, een prestigereeks van de toenmalige BRT naar aanleiding van het vierhonderdste geboortjaar van de Prins der Vlaamse schilders. Het scenario was van Hugo Claus, Roland Verhavert voerde de regie. De toen zevenentwintigjarige Leysen speelde zowel de talentvolle jonge god als de door jicht geplaagde meester die op latere leeftijd met de piepjonge Hélène Fourment (gespeeld door Ingrid De Vos) trouwt.

Johan Leysen: ‘Aanvankelijk was het plan dat Rubens zou worden gespeeld door Senne Rouffaer en zijn zoon. Ik was gecast voor een kleinere rol, maar uiteindelijk – en na heel veel tests met make-up – zijn ze bij mij uitgekomen. Het was de eerste keer dat ik in zo'n groot ding werkte. Ik had een oneindig aantal filmdagen en heb er dus heel veel geleerd. Maar verder was het nogal... saai. Die Rubens was meer een aanleiding om allerlei kleurrijke figuren uit zijn periode op te voeren, die dan tegen hem aanpraatten. Hij was bijna een presentator van een tijd. Hij komt Teniers tegen, Caravaggio,... Bevlogen en bezeten artiesten waren dat. Terwijl Rubens de onderkoelde diplomaat was. Ik benijdde vaak mijn tegenspelers.’

Je bent als jonge acteur heel vlug in Nederland terechtgekomen. Hoe ging dat? Ik ben daar een beetje bij toeval verzeild geraakt. Ik wou graag wat Hollands leren spreken, zien hoe het daar werkt. En vooral wilde ik bij Baal zijn, want dat waren toch de strafste. Maar daar kwam je niet zomaar bij. Dus zat ik eerst bij De Appel, en daarna bij het Ro-theater, vanwege Franz Marijnen die mij gezien had op Studio. Ik speelde er in *Het liefdesconclie* en in *Het huis van Labdakos*. Maar

ik had veel moeite met de structuur van zo'n groot theater. Je komt met dingen in aanraking die bij dat soort toneel horen maar waar ik niks mee te maken wil hebben, en ik voelde me er al gauw vastzitten.

Waarom wou je zo graag bij Baal zijn?

Baal was toen de luis in de pels van het Nederlandse toneel. Hun theater was koleirig, woedend en anarchistisch. Ze speelden Peter Handke, Botho Strauss en Thomas Bernhard. In die tijd was dat het nieuwe werk. We hadden een leesclub. Leonard Frank kwam vaak met voorstellen, en hij nam ook altijd de eindbeslissingen. Het was niet dood-gedemocratiseerd. Er werd veel getraind: fysieke training, stemtraining in de ochtend, en er werd lang en heftig gerepeteerd. De voorstellingen waren brutaal en toch goed gemaakt, met veel muziek ook – van Louis Andriessen. Helaas ben ik er net te laat terechtgekomen. Ze kregen een eigen zaal en toen moesten ze opeens aan allerlei eisen gaan voldoen. Zoiets is altijd de dood in de pot. Hoe noemden de provo's dat? Repressieve tolerantie. Na Actie Tootaard werd het hele bestel herzien. Een groepje anarchisten werd meteen zwaar gesubsidieerd. Je werd goed betaald om de staat omver te werpen. Waardoor het ook meteen onschadelijk werd gemaakt.